

Силабус курсу Основи дефектології

Освітній ступінь – магістр

Галузь знань: 01 Освіта/педагогіка

Спеціальність: 016 Спеціальна освіта (Фізична реабілітація)

Освітньо-професійна програма «Спеціальна освіта (Фізична реабілітація)»

Кількість кредитів – 5

Рік підготовки, семестр – 1 рік, 2 семестр

Компонент освітньої програми: вибіркова

Дні занять: ауд. 607

Консультації: четвер 14.05, ауд. 607

Мова викладання: українська

Керівник курсу

ІІІІ

Канд. психол. н., доц. Олексюк Вікторія Романівна

Контактна інформація vita_alex@ukr.net, +38050 955 45 53

Опис дисципліни

На сьогодні у зв'язку з посиленням інтеграційних процесів в освіті актуалізується необхідність посилити у підготовці майбутніх фахівців знання про труднощі, особливості навчання дітей з ненормативним психічним розвитком, оволодіння прийомами комплексної допомоги їм. Центром вивчення на основах дефектології є діти та підлітки з різними відхиленнями у соматичному, психомоторному, сенсорному, інтелектуальному особистісно-соціальному розвитку, які мають особливі освітні, медичні, педагогічні проблеми. Відтак, ці знання є базою для створення умов для оптимальної соціально-психологічної адаптації, професійного самовизначення таких дітей. Саме тому метою навчальної дисципліни «Основи дефектології» є формування у здобувачів вищої освіти комплексного розуміння причин, типології та особливостей психосоціального, вікового розвитку дітей з органічними чи функціональними розладами, які утруднюють їх соціально-психологічну адаптацію, включення в освітній, соціальний простір та подальше професійне самовизначення. А також розвиток вміння виявляти, коригувати, попереджати дисбаланс між процесом навчання та розвитком дітей з недоліками у психофізичному розвитку, формувати компенсаторні механізми їхньої психіки, надавати допомогу батькам, вчителям.

Структура курсу

Години (лек./сем.)	Тема	Результати навчання	Завдання
2/2	1. Предмет, завдання, історія становлення	Проаналізувати актуальність в сучасній освіті проблеми навчання	Питання Тести

	основ дефектології.	дітей з відхиленнями у розвитку, історичні джерела, етапи становлення основ дефектології. Обґрунтувати предмет, теоретичні та практичні завдання навчальної дисципліни. Розуміти зміст та характеристики основних категорій, термінів.	Інформаційні карти Кейси
2/2	2. Основні напрямки досліджень порушення психічного розвитку дітей.	Здійснити аналіз основних положень розуміння сутності психічного розвитку у вітчизняній та зарубіжній психології та педагогіці. Обґрунтувати сучасні погляди на питання «норми» психічного розвитку дитини, його основних чинників. Охарактеризувати поняття та типи психічного дизонтогенезу, параметри його оцінки, класифікацію порушень. Визначити загальні закономірності відхилень у психічному та особистісному розвитку дітей.	Питання Інформаційні карти Кейси Групові дискусії
2/2	3. Проблеми олігофренопсихології та педагогіки. Особливості розвитку пізнавальної та особистісної сфер розумово відсталих дітей.	Розуміти сутність концептуальних моделей розумової відсталості у психології. Визначити поняття «розумова відсталість», «затриманий психічний розвиток», «деменція». Характеризувати ступені розумової відсталості. Здійснити аналіз особливостей розвитку пізнавальних психічних процесів у дітей-олігофренів. Обґрунтувати своєрідність розвитку особистості дітей-олігофренів в онтогенезі: Я-концепції, емоційно-вольової сфери розумово відсталих дітей. Визначити методики профілактики відставання у пізнавальному та особистісному розвитку дітей-олігофренів.	Питання Інформаційні карти Кейси Групові дискусії Реферування наукових джерел Практичні завдання профілактики відставання у пізнавальному розвитку дітей
0/2	4. Психолого-педагогічні особливості дітей із затримкою психічного розвитку.	Проаналізувати теоретичні підходи до розуміння у психології поняття «затриманого психічного розвитку». Розуміти класифікацію типів ЗПР у дітей. Характеризувати особливості розвитку пізнавальних психічних процесів дітей із ЗПР. Вчитися здійснювати диференційну діагностику дітей з розумовою	Питання Інформаційні карти Кейси Групові дискусії Практичні завдання підбору експериментальних проб для диференційної діагностики

		відсталістю та з ЗПР.	
0/2	5. Психологія та педагогіка дітей з дисгармонійним складом особистості.	Здійснити порівняльний аналіз понять про акцентуації характеру та розлади особистості. Охарактеризувати соціальну мікросистему проблемної дитини. Визначити причини дисгармонійного розвитку дитини. Проаналізувати типологію патологічного характеру. Навчитися застосовувати методи психологічної корекції та профілактики дисгармонійного розвитку особистості.	Питання Інформаційні карти Кейси Групові дискусії Практичні завдання діагностики акцентуацій характеру та психопатій
-/2	6. Предмет та задачі сурдопсихології та педагогіки.	Охарактеризувати історію становлення сурдопсихології та педагогіки. Здійснити аналіз психолого-педагогічної класифікації порушень слухової функції у дітей. Визначити й проаналізувати особливості розвитку пізнавальної сфери у дітей з порушеннями слуху. Розуміти сутність розвитку емоційно-вольової сфери особистості дітей з різними формами порушень слуху. Навчитися застосовувати методи психологічної діагностики та корекції при порушеннях слухової функції у дітей.	Інформаційні карти Кейси Групові дискусії Практичні завдання корекції та профілактики порушень пізнавальної та емоційної сфер розвитку
-/2	7. Предмет та задачі тифлопсихології та педагогіки.	Охарактеризувати історію становлення тифлопсихології та педагогіки. Розуміти сутність психолого-педагогічної класифікації порушень зорової функції у дітей. Проаналізувати особливості розвитку пізнавальної сфери у дітей з порушеннями зору. Здійснити аналіз особливостей розвитку емоційно-вольової сфери особистості дітей з різними формами порушень зору. Вчитися застосовувати методи психологічної корекції, профілактики при порушеннях зорової функції у дітей.	Питання Інформаційні карти Кейси Групові дискусії Есе
4/4	8. Предмет та задачі психології та педагогіки дітей з	Проаналізувати історичний аспект становлення поглядів на природу порушень опорно-рухового	Практичні завдання Кейси

	порушеннями функції опорно-рухового апарату.	апарату у дітей. Розуміти специфіку, структуру порушення рухового розвитку при дитячому церебральному паралічі. Аналізувати форми ДЦП. Охарактеризувати особливості розвитку пізнавальної сфери у дітей з ДЦП. Визначити особливості розвитку емоційно-вольової сфери особистості дітей з ДЦП. Вчитися застосовувати методи профілактики та корекції порушень функції опорно-рухового апарату у дітей.	Групові дискусії
-/2	9. Проблеми шкільної неспішності дітей.	Охарактеризувати групи дітей з проблемами у шкільному навчанні. Розуміти сутність труднощів у навчанні дітей, пов'язаних із порушенням мовлення. Аналізувати труднощі у засвоєнні навички письма. Проаналізувати труднощі у засвоєнні навички читання. Вчитися виявляти труднощі у дітей в оволодінні математичними навичками.	Практичні завдання Кейси Групові дискусії

Формування програмних компетентностей

Індекс у матриці ОП	Програмні компетентності
ІК	Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі освіти та дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та професійної практики
ФК-1.	Здатність знати нормативно-правові основи спеціальності «Спеціальна освіта, корекційно-педагогічної діяльності і професійних обов'язків; уміти налагоджувати міжособистісні стосунки; досвід соціальної, корекційно-педагогічної взаємодії у процесі навчальної і професійної діяльності.
ФК-2.	Здатність вміти виробляти власну стратегію і тактику соціальної поведінки, професійної діяльності з урахуванням інтересів групи (колективу); досвід продуктивної організаційної діагностичної, реабілітаційної, абілітаційної і корекційної роботи в освітньо-професійному середовищі, відстоювати інтереси осіб з ООП.
ФК-3.	Здатність знати основні способи і засоби міжособистісної комунікації, стилі мовлення, практичний досвід комунікації різними мовами в галузі спеціальної освіти; вміти постійно збагачувати власне мовлення, налагоджувати професійну і корекційно-педагогічну комунікацію, застосовувати інформаційно-комунікативні технології в професійній і науковій діяльності).

ФК-4.	Здатність мати психолого-педагогічні, корекційно-методичні та фахові знання; вміти відбирати і систематизувати діагностичний, корекційно-педагогічний матеріал з урахуванням вікових, індивідуальних особливостей осіб з особливими освітніми потребами; здатність застосовувати відповідні методи, прийоми, форми, засоби навчання та виховання у ВНЗ та корекційного процесу в закладах освіти та охорони здоров'я; досвід організації корекційно-педагогічного процесу та педагогічного спостереження за викладанням фахових дисциплін; здатність удосконалювати власну викладацьку та корекційно-педагогічну діяльність).
ФК-5.	Здатність знати методологічні та психолого-педагогічні основи корекційної роботи при різних психофізичних порушеннях у осіб з особливими освітніми потребами; вміти проводити корекційно-розвиткову роботу у різних типах закладів; знати методики та вміти застосовувати їх в корекційно-педагогічній діяльності).
ФК-6.	Здатність знати основні правила наукової організації дослідно-педагогічної і корекційно-педагогічної діяльності; вміти раціонально організувати власний науково-дослідний і корекційно-педагогічний процес, самостійно контролювати їх результативність, ефективність, удосконалювати систему самоорганізації на основі сучасних інноваційних педагогічних і корекційних технологій).
ПРН 1.	Володіє знаннями про організацію, управління, нормативно- правове забезпечення, соціально-економічні та культурні умови діяльності спеціальних освітніх установ для дітей з порушеннями психофізичного розвитку, інклюзивних навчальних закладів та навчально-реабілітаційних центрів; сучасні досягнення корекційно- педагогічної теорії і практики; Закон України про освіту, Конвенцію про права дитини, нормативно-правові акти та державні документи з питань навчання і виховання дітей з порушеннями психофізичного розвитку; державну мову відповідно до чинного законодавства про мови в Україні.
ПРН 8.	Володіє знаннями про вимоги до оснащення та обладнання навчальних кабінетів, класів, корекційних закладів.
ПРН 9.	Вміє проектувати, планувати і проводити корекційну роботу, здійснювати їх інформаційне, методичне, фінансове та кадрове забезпечення.

Літературні джерела

1. Клейберг Ю.А. Психология девиантного поведения. – М., 2001.
2. Коробейников И.А. Нарушения развития и социальная адаптация. М., 2002.
3. Левченко И.Ю., Приходько О.Г. Технология обучения и воспитания детей с нарушениями опорно-двигательного аппарата. – М., 2001.
4. Никишина В. Б. Социально-психологическая детерминация нарушений психического развития детей. Ярославль, 2004.
5. Трофимова Н.М. Основы специальной педагогики и психологии. – СПб.: Питер, 2005. – 304.
6. Ульenkova У. В. Дети с задержкой психического развития. – Н. Новгород, 1994.
7. Усанова О.Н. Специальная психология. – СПб.: Питер, 2006.

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, сімейні обставини).
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.
- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Змістовий модуль 1 (теми 1-2) – обговорення кейсів, усне опитування, практичні завдання	16
Змістовий модуль 2 (теми 3-8) – обговорення кейсів, усне опитування, практичні завдання	44
ІНДЗ, самостійна робота	20
Підсумковий контроль (всі теми) – тестові завдання трьох рівнів складності	20

Шкала оцінювання студентів:

ECTS	Бали	Зміст
A	90 – 100	відмінно
B	85-89	добре
C	75-84	добре
D	65-74	задовільно
E	60-64	достатньо
FX	35-59	незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом